

Piskorz *Misgurnus fossilis*, Linnaeus, 1758

Opis gatunku

Nazwa gatunku piskorz nie jest przypadkowa. Związana jest z charakterystycznym dźwiękiem, który wydobywa, kiedy weźmiemy go do ręki (Kotusz 1995 i 2001). Ciało piskorza jest wydłużone, z lekko spłaszczonymi bokami (Fot. 1). Łuski są ukryte w skórze. Ma niewielką głowę, w której znajduje się mały otwór gębowy. Otoczony jest przez mięsiste wargi oraz 5 par wąsików. Małe oczy ułożone są u góry głowy. Ubarwienie ciała piskorza, zależy od środowiska, które zasiedla. Może być żółtawe, przez oliwkowożółte, do brunatnożółtego. Na grzbiecie, brzuchu oraz po bokach ciała od pokryw skrzelowych do nasady płetwy ogonowej przebiega szeroki, ciemnobrązowy pas. Dodatkowo głowę, brzuch oraz płetwy pokrywają małe plamki (Nalbant 1963, Opalatenko 1974, Geldhauser 1992). Ciało piskorza pokryte jest śluzem. Maksymalna długość ciała wynosi 300 mm. Dożywa do 6 lat, przy czym przez pierwsze 4 lata życia rośnie szybciej.

Gatunek ten wykazuje dymorfizm płciowy. Samce piskorza charakteryzują się zgrubieniem za płetwą grzbietową, na bokach ciała. Mają również trójkątny kształt płetw piersiowych oraz pogrubiony, pierwszy płomień tej płetwy. Samice osiągają większe rozmiary, a ich płetwy piersiowe są zaokrąglone (Boroń 2000, Boroń i in. 2002).

Fot.1. Piskorz z

rezerwatu Mewia Łacha (fot. P. Pieckiel, Instytut Morski w Gdańsku)

Piskorz jest gatunkiem objętym ochroną częściową w Polsce (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2014 poz. 1348.) oraz jest gatunkiem ważnym dla wspólnoty, wymienionym w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

Biologia

Piskorz osiąga dojrzałości płciową w drugim roku życia. Rozpoczyna tarło w okresie od kwietnia do czerwca, przy temperaturze wody od 16 do 20°C. Trwa ono bardzo krótko, bo zaledwie od 2 do 5 godzin. Osobniki, które przystępują do rozrodu przybierają jaskrawe zabarwienie, a przednie brzegi płetw i wąsików u samców stają

się czerwone. Płodność absolutna samicy jest różna i zależy od jej wielkości. Ikrę składają na mulistym dnie lub na roślinach. Rośliny są też miejscem, do którego przyczepiają się larwy, po 48 godzinach od zapłodnienia. Larwy wykształcają skrzela zewnętrzne i przebywają na roślinach do wyczerpania zapasów z woreczka żółciowego (Gąsowska 1962).

Piskorz żeruje przy dnie, a w momencie zagrożenia zakopuje się w podłożu. W jego skład pokarmowy wchodzi: larwy muchówek Diptera, skorupiaki Crustacea, mięczaki Mollusca oraz detrytus.

Siedlisko

Środowisko życia piskorza to wody stojące takie jak: starorzecza, wolno płynące rzeki, kanały, rowy melioracyjne. Można go znaleźć również w płytkich lub zanikających jeziorach jak i w drobnych śródpolnych zbiornikach. Odpowiadają mu warunki, które panują w stawach karpowych. Posiada zdolność wykorzystywania tlenu atmosferycznego co pozwala mu przeżyć w niesprzyjających warunkach tlenowych, a zagrzebany w mule potrafi przeżyć nawet całkowity brak wody. Urbanizacja, likwidacja terenów podmokłych lub działania zwiększające szybkość nurtu wody, mają wpływ na zmniejszenie populacji tego gatunku (Olivia i in. 1968, Witkowski i in. 1999, Witkowski i in. 2009).

Występowanie

Piskorz występuje na terenie całej Polski. Dawniej był bardzo pospolitym gatunkiem, szczególnie we wschodniej Polsce. Zamieszkuje prawie wszystkie systemy rzek nizinnych (Kotusz 1996).

Obecnie, w ramach prac Instytutu Morskiego w Gdańsku nad projektem „Pilotażowe wdrożenie monitoringu gatunków i siedlisk morskich w latach 2015-2018”, piskorza objęto monitoringiem na 5 stanowiskach:

- Jezioro Łebsko,
- Ujście Redy (rezerwat Beka),
- Ujście Wisły (rezerwat Mewia Łacha),
- Jezioro Bukowo,
- Jezioro Gardno.

Literatura

1. Boroń A. 2000 *Piskorz Misgurnus fossilis*, 1758. (w:) Brylińska M. (red.). *Ryby słodkowodne Polski*. PWN, Warszawa, s. 347-350.
2. Boroń A., Kotusz J., Przybylski M. 2002. *Koza, Koza złotawa, Piskorz, Śliz*. Wyd. IRS Olsztyn.
3. Gąsowska M. 1962. *Krągłousto i ryby. Klucz do oznaczania kręgowców Polski*. PWN, Warszawa.

4. Geldhauser F. 1992. Die kontrollierte Vermehrung des Schlammpeitzgers (*Misgurnus fossilis*, L.). Sonderdruck aus Fischer & Teichwirt 43: 2-5.
5. Kotusz J. 1996. Ochrona gatunków piskorzowców (Cobitidae, Cypryniformes) w Polsce na tle ich występowania i status w innych krajach Europy. *Zoologia Poloniae* 41: 147-155.
6. Kotusz J. 1995. Morphological characteristics of the mud loach *Misgurnus fossilis* (L) (Pisces: cobitidae) from the mid Odra and Vistula River basins. *Acta Ichthyol. Et Piscat.* 25: 3-14.
7. Kotusz J. 2001. Piskorz *Misgurnus fossilis* L. (w:) Głowaciński Z. (red). Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL Warszawa, s. 315-316.
8. Nalbant T.T. 1963. A study of the genera of Batiinae and Cobitinae (pisces, Ostariophysi, Cobitidae). *Trav Mus. Hist. Nat.* 4: 343-379.
9. Oliva O., Hrabe S., Lac J. 1968. Stavovce Slovenska I. Ryby obojzivelniky a plazy. SAV, Bratislava, s. 16-227.
10. Opalatenko L.K. 1974. K morfobiologii charakteristike vjunovych (Cobitidae) Verchnevo Dniestra. *Vest. Zool.* 6: 56-62.
11. Witkowski A., Błachuta J., Kotusz J., Heese T. 1999. Czerwona lista słodkowodnej ichtiofauny Polski. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 55 (4): 5-19.
12. Witkowski A., Kotusz J., Przybylski M. 2009. Stopień zagrożenia słodkowodnej ichtiofauny Polski: Czerwona lista minogów i ryb – stan 2009. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 65 (1): 33-52.